

ПЕРЕДУМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛІВ З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

Холодний О. І.

Слов'янський педагогічний університет

Анотація. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що для вирішення завдань підвищення ефективності навчально-виховного процесу, який би забезпечував формування в учнів здорового способу життя та зміцнення їх здоров'я, необхідно створити спеціальне предметно-методичне об'єднання вчителів з проблематики здоров'я школярів. До складу такого об'єднання повинні входити вчителі: фізичної культури, основ здоров'я, основ безпеки життєдіяльності, основ медичних знань, а також практичні психологи та соціальні педагоги.

Ключові слова: здоров'я, вчителі фізичного виховання, предметно-методичне об'єднання, здоровий спосіб життя, методичне забезпечення.

Аннотация. Холодный А. И. Предпосылки совершенствования работы учителей по формированию здоровья школьников. Результаты проведенного исследования свидетельствуют о том, что для решения задач повышения эффективности учебно-воспитательного процесса, который бы обеспечивал формирование у учащихся здорового образа жизни и укрепление здоровья, необходимо создать специальное предметно-методическое объединение учителей по проблематике здоровья школьников. В состав такого объединения должны входить учителя: физической культуры, основ здоровья, основ безопасности жизнедеятельности, основ медицинских знаний, а также практические психологи и социальные педагоги.

Ключевые слова: здоровье, учителя физического воспитания, предметно-методическое объединение, здоровый образ жизни, методическое обеспечение.

Abstract. Holodnij A. The preconditions of perfection of work of the teachers on formation of health of the schoolboys. Conducting research results indicate that for the purposes of improving the efficiency of the educational process, which would ensure development of students' healthy lifestyles and enhance their health, it is necessary to create a special subject - methodical association teachers with health problems of schoolchildren. The composition of the consortium should include teachers, physical education, health basics, the basics of life safety, medical knowledge bases, as well as practicing psychologists and social pedagogues.

Keywords: health, physical education teachers, subject-methodical association, healthy lifestyle, methodological support.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Збереження здоров'я школярів являється одним із пріоритетних завдань системи загальної середньої освіти [5]. Однак, незважаючи на прийняті на державному рівні заходи [2; 8], за останні роки стан фізичного здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів значно погіршився [1; 10–12 та ін.]. На сьогодні приблизно 90 % школярів мають відхилення у стані фізичного і психічного здоров'я [13]. За роки навчання в школі в дітей у п'ять разів зростає частота порушень зору, в чотири рази – порушень постави, у три рази – патології органів травлення [7]. Така тенденція обумовлена недостатнім обсягом рухової активності учнів, перевантаженістю існуючої навчальної програми та впливом різноманітних соціальних факторів [9; 12; 14 та ін.]. Усе вищевикладене вказує на необхідність розробки та практичного використання нових науково обґрунтованих підходів для удосконалення системи фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

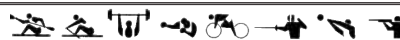
Одним із напрямків удосконалення педагогічного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах щодо забезпечення необхідного рівня здоров'я школярів є впровадження нових форм діяльності предметно-методичних об'єднань учителів. Основними функціями таких об'єднань є методичне забезпечення навчального процесу та координація педагогічної діяльності у відповідній освітній галузі, зокрема в освітній галузі «Здоров'я та фізична культура людини» [3]. Однак,

як показує аналіз спеціальної літератури [6], умови діяльності предметно-методичних об'єднань учителів та їх роль у формуванні здоров'я школярів залишаються недостатньо вивченими.

Мета дослідження: виділити організаційно-педагогічні передумови удосконалення роботи методичних об'єднань вчителів щодо проблематики формування здоров'я школярів.

Матеріал і методика дослідження. З метою виявлення організаційно-педагогічних передумов удосконалення роботи методичних об'єднань учителів у загальноосвітніх навчальних закладах з проблематики формування здоров'я школярів, а також діяльності педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів щодо комплексного підходу до збереження та зміцнення здоров'я учнів у процесі дослідження нами було проведено опитування 74-х науковців Слов'янського державного педагогічного університету та Харківської державної академії фізичної культури. Їх увазі був запропонований опитувальний лист, в якому містилися питання, які дозволили розкрити сучасні погляди на систему заходів та організаційних форм їх реалізації, направлених на забезпечення здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Для більш зручного подання матеріалу отримані дані узагальнені у таблиці. Вагомими вважались відповіді, які відмітили понад 50 % респондентів.

Результати дослідження. Аналіз матеріалів проведеного дослідження показує, що переважна більшість опитаних фахівців (86,4 %) вважає, що вчи-

Відповіді спеціалістів щодо організації роботи вчителів фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах, %

Напрямок опитування	Розподіл відповідей		
	Так	Ні	Не впевнені
Вважають, що вчитель фізичної культури (ФК) повинен володіти різнобічною інформацією щодо учнів класу в якому він викладає	86,4	4,5	9,1
Вважають, що вчителю ФК необхідно володіти інформацією щодо темпераменту учнів класу	77,3	4,5	18,2
Вважають, що вчителю ФК при викладанні предмету слід враховувати в учнів мотивацію до досягнення	81,8	0	18,2
Вважають, що вчитель ФК зобов'язаний знати рівень самооцінки кожного учня	59,1	13,6	27,3
Вважають, що вчитель ФК має володіти інформацією щодо стану фізичного здоров'я учнів та наявності скарг на самопочуття	100	0	0
Вважають, що вчитель ФК, для більш ефективної побудови навчального процесу, має з'ясовувати потреби та інтереси учнів	77,3	0	22,7
Погоджуються з тим, що у рамках школи такі навчальні дисципліни, як, «Фізична культура», «Захист Вітчизни», «Основи здоров'я», «Основи безпеки життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Валеологія» та ін. повинні бути поєднані в одну структуру	54,6	0	45,4
Вважають, що головною метою фізкультурної освіти у школі повинно бути створення системи знань в учнів, щодо збереження та зміцнення власного здоров'я	91	4,5	4,5

тель фізичної культури повинен володіти різнобічною інформацією щодо вихованців, яким він викладає предмет. Зазначаємо, що, окрім традиційної діяльності вчителя фізичної культури зі створення умов для удосконалення фізичної підготовленості учнів та їх фізичного розвитку, важливим напрямком є формування комфортного середовища для психічного розвитку школярів, адже, як свідчать дані, наведені у Національній доповіді [4], 25 % учнів вважають учнівське середовище психологічно не комфортним. Фахівці вищої школи підтримують думку про те, що для успішного оволодіння учнями програми з предмету «Фізична культура» викладачі фізичного виховання у загальноосвітньому навчальному закладі повинні відстежувати особливості розвитку психіки учнів у класі. 77,3 % спеціалістів також вважають, що шкільний вчитель фізичного виховання у своїй роботі зобов'язаний враховувати темперамент учнів. Важливими моментами у викладанні предмету «Фізична культура», які впливають на якість отриманих знань та на розвиток здібностей учнів опановувати складні рухи, спеціалісти вважають їх мотивацію до досягнень (81,8 %) та рівень їх самооцінки (59,1 %). Обсяг фізичних навантажень на організм дитини завжди повинен бути пов'язаний зі станом її самопочуття під час уроку.

Аналіз матеріалів, представлених у таблиці, показав, що усі респонденти вважають, що вчитель фізичного виховання повинен володіти інформацією щодо скарг учнів класу на стан свого здоров'я та правильно її використовувати у процесі організації занять.

Для підвищення ефективності навчально-виховного процесу під час занять фізичними вправами у загальноосвітніх навчальних закладах, на думку більшості фахівців вищої школи (77,3 %), доцільно враховувати потреби та інтереси учнів. Крім того, головною метою фізичної культури у школі вони вважають (91 %) засвоєння учнями системи знань щодо збереження та зміцнення власного здоров'я. Такий шлях можливий через зміну вектору зусиль педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу у напрямку створення єдиного освітнього та інформаційного простору, який включав би теоретичні та практичні компоненти, пов'язані зі здоров'ям людини, а також відображався у єдиній документації. Цьому напряму вдосконалення науково-методичної роботи віддали перевагу 54,6 % опитаних спеціалістів, а саме: поєднання предметів «Фізична культура», «Захист Вітчизни», «Основи здоров'я», «Основи безпеки життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Валеологія» в одну структурну одиницю, тобто в методичне об'єднання

вчителів з проблематики формування здоров'я учнів шкіл.

Висновки:

1. Одним із напрямів удосконалення роботи, яка проводиться у загальноосвітніх навчальних закладах по збереженню здоров'я школярів, є об'єднання вчителів у спеціальне методичне об'єднання.

2. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що до предметно-методичного об'єднання вчителів з проблематики здоров'я школярів повинні входити вчителі фізичної культури, основ здоров'я, ос-

нов безпеки життєдіяльності, основ медичних знань, а також практичні психологи та соціальні педагоги.

3. Робота вчителів по напрямку збереження здоров'я школярів повинна проводитись з урахуванням особливостей психофізіологічного розвитку дітей, їх інтересів та потреб.

Перспективи подальших досліджень полягають у більш глибокому аналізі організації науково-методичної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах з проблематики формування здоров'я школярів.

Література:

1. *Формирование культуры здоровья в общеобразовательных школах / А. Видюк, Л. Белогурова, С. Савельева, Е. Дойнова // IV Международный конгресс. Олимпийский спорт и спорт для всех : проблемы здоровья, рекреации, спортивной медицины и реабилитации. Олимпийская литература. 16–19 мая. – Киев, 2000. – С. 347.*
2. *Накази МОНУ № 458, 486 : від 02.08.2005, та від 21.10.2008 / Державна програма розвитку фізичної культури : 2007 р. // Національна доктрина розвитку фізичної культури та спорту.*
3. *Державний стандарт базової і повної середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України. – № 24. – від 14.01.2004 р.*
4. *Зведена III та IV періодична національна доповідь про реалізацію Україною положень конвенції ООН про права дитини. – К. : Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. Державний інститут розвитку сім'ї та молоді, 2008. – 176 с.*
5. *Круцевич Т. Физическое воспитание как социальное явление / Т. Круцевич, В. Петровський // Наука в олимпийском спорте. – 2001. – № 3. – С. 3–15.*
6. *Круцевич Т. Теория и методика физического воспитания : общие основы теории и методики физического воспитания / Т. Круцевич. – Т. 1. – К. : Олимпийская литература, 2003. – 423 с.*
7. *Микитчик О. Комплексна методика формування постави у дітей 10–12 років. Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти / О. Микитчик // Збірник наук. статей II Міжнар. наук.-теорет. конферен. кафедри соц.-гуман. дисциплін : Київ, 19–20 березня 2010 р. : [Уклад. Ю.О.Тимошенко]. – Київ : НУФВСУ, 2010. – С. 116–123.*
8. *Національна доктрина розвитку освіти України. – Київ : Шкільний світ, 2001. – 24 с.*
9. *Платонов В. Н. Сохранение и укрепление здоровья здоровых людей – приоритетное направление современного здравоохранения / В. Н. Платонов // Спортивна медицина. – 2006. – № 2. – С. 3–14.*
10. *Сінгаєвський С. Формування позитивного ставлення школярів до фізичного виховання / С. Сінгаєвський // Фізичне виховання в школі. – 2001. – № 1. – С. 33–37.*
11. *О значимости некоторых факторов, влияющих на формирование в обществе потребности в здоровом образе жизни (по материалам социологического опроса жителей г. Харькова) / [Сутула В. А., Манжос И. А., Беленькая И. Г. и др.] // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : [збірник наукових праць]. – Випуск 17 (21). – Харків : НТУ ХПІ, 2008. – С. 198–205.*
12. *Сутула В. О. Розпочнімо зі здоров'я школярів / В. О. Сутула, М. М. Кочуєва, Т. С. Бондар // Освіта. – 2010. – № 28. – С. 5–6.*
13. *Федоров А. Двигательная активность в структуре здорового стиля жизни подростков / А. Федоров, С. Шарманова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 103–107.*
14. *Шиян Б. Нова програма фізичного виховання школярів: успіхи і невдачі / Б. Шиян, І. Омельченко // Фізичне виховання в школі. – 2010. – № 2. – С. 5–7.*